

Farmakoterapi ile Psikoterapinin Birleştirilmesinde Yetkinlik

BİRLEŞİK VE AYRIŞIK TEDAVİ

Çeviren

Dr. Volkan Topçuoğlu

Michelle B. Riba, M.D., M.S.
Richard Balon, M.D.

DİZİ EDITÖRÜ: **Glen O. Gabbard**

Corecompetencies

Farmakoterapi ile Psikoterapinin Birleştirilmesinde Yetkinlik

Birleşik ve Ayrışık Tedavi

Çeviren

Dr. Volkan Topçuğlu

Marmara Üniversitesi Tıp Fakültesi Psikiyatri Anabilim Dalı, İstanbul

Corecompetencies
in psychotherapy

Dizi Editörü: Glen O. Gabbard

Farmakoterapi ile Psikoterapinin Birleştirilmesinde Yetkinlik

Birleşik ve Ayrık Tedavi

Michelle B. Riba, M.D., M.S.

Klinik Psikiyatri Profesörü, Psikiyatri Bölümü,
Michigan Üniversitesi, Ann Arbor, Michigan

Richard Balon, M.D.

Psikiyatri Profesörü,
Psikiyatri ve Davranışçı Sinirbilim Bölümü,
Wayne Üniversitesi, Detroit, Michigan

*"First published in the United States by American Psychiatric Publishing, Inc.,
Washington D.C. and London, UK. Copyright 2004. All rights reserved."*

İlk basımı Amerikan Psikiyatrik Yayıncılık A.Ş. tarafından Washington D.C. ve
Londra, U.K.'ta yapılmıştır. Basım hakkı 2004. Tüm hakları saklıdır.

Washington, DC
London, England

Not: Yazarlar bu kitaptaki bütün bilgilerin yayımlanma zamanında doğru ve genel psikiyatrik ve tıbbi standartlarla uyumlu olmasını, ayrıca ilaç dozları, verilme zamanları ve yollarıyla ilişkili bilgilerin yayımlanma zamanında doğru ve ABD Gıda ve İlaç Dairesi'nin ve genel tıbbi topluluğun koyduğu standartlarla uyumlu olmasını sağlamaya çalışmıştır. Ancak, tıbbi araştırmalar ve uygulamalar ilerlemeye devam ettikçe, terapötik standartlar da değişebilir. Ayrıca, özgül durumlar bu kitapta içerilmeyen özgül terapötik yanıtlar gerektirebilir. Gerek bu nedenlerden, gerekse zaman zaman insanî ve mekanik hatalar ortaya çıkabilmesinden dolayı, okurların, ailelerinin ya da aileden bir üyenin bakımıyla doğrudan ilgili olan hekimin önerilerini izlemesini salık veririz.

American Psychiatric Publishing Inc. tarafından yayımlanan kitaplar tek tek yazarların görüşlerini ve kanılarını temsil eder ve zorunlu olarak APPI'nin ya da American Psychiatric Association'un politikalarını ve kanaatlerini yansıtmaz.

Telif hakkı © 2005 Amerikan Psikiyatri Yayınları
TÜM HAKLARI SAKLIDIR

Amerika Birleşik Devletleri'nde asit içermeyen kağıtla üretilmiştir
09 08 07 06 05 5 4 3 2 1

Birinci Baskı
Adobe's Berling Roman ve Frutiger'de dizilmiştir.
Amerikan Psikiyatri Yayınları
1000 Wilson Boulevard
Arlington, VA 22209-3901
www.appi.org

Kongre Kütüphanesi'nin Yayın Esnasındaki Kataloglama Verileri

Riba, Michelle B.
Farmakoterapi ve Psikoterapinin Birleştirilmesinde Yetkinlik: Birleşik ve Ayrışık Tedavi / Michelle B. Riba, Richard Balon. — Birinci Baskı.
p. ; cm.
Bibliyografik kaynaklar ve indeks içerir.
ISBN 1-58562-143-9 (alk. kağıt)
1. Ruh Hastalıkları—Kemoterapi. 2. Birleşik Modalite Terapisi. 3. Psikoterapi.
[DNLM: 1. Ruh Hastalıkları—terapi. 2. Klinik yetkinlik. 3. Birleşik Modalite Terapisi—yöntemler. 4. İlaç Terapisi—yöntemler. 5. Psikoterapi— yöntemler. WM 140 R482c 2005]
I. Balon, Richard. II. Başlık.
RC483.R465 2005 616.89'18—dc22 2004026974

Britanya Kütüphanesi'nin Yayın Esnasındaki Kataloglama Verileri

Britanya Kütüphanesi'nden bir CIP kaydı mevcuttur.

Farmakoterapi ile Psikoterapinin Birleştirilmesinde Yetkinlik

ISBN: 978-9944-5835-8-9

Türkçe Grafik Düzenleme
BAYT Bilimsel Araştırmalar
Basın Yayın ve Tanıtım Ltd. Şti.
Ziya Gökalp Cd., 30/31, Kızılay, Ankara, Türkiye
Tel. +90 3124313062

Türkçe Baskı
Tuna Matbaacılık San. ve Tic. A.Ş.
Bahçekapı Mah. 2460 Sk., No:7, Şaşmaz, Ankara
Tel. +90 3122783484

Baskı Tarihi: Ekim 2011

İçindekiler

Önsöz.....	vii
Psikoterapi Serilerinde Ana Yetkinliklere Giriş.....	ix
1 Birleşik ve Ayrışık Tedavilere Giriş	

I. Bölüm

Birleşik Tedavi

---

2 Birleşik Tedavide İlaç ve Psikoterapi Seçimi.....	17
3 Birleşik Tedavide Değerlendirme ve Açılış.....	31
4 Birleşik Tedavide Sıralama.....	49
5 Birleşik Tedavide Sonlandırma.....	61

II. Bölüm

Ayrışık Tedavi

---

6 Ayrışık Tedavide İlaç, Psikoterapi ve Klinisyenlerin Seçimi.....	75
7 Ayrışık Tedavide Değerlendirme ve Açılış.....	83
8 Ayrışık Tedavide Sıralama ve İdame.....	109
9 Ayrışık Tedavide Sonlandırma.....	123

III. Bölüm

Değerlendirme, İzleme ve Denetim

---

10 Birleşik ve Ayrışık Tedavide Değerlendirme, İzleme ve Denetleme.....	139
Dizin.....	153

Sunuş

Değerli meslektaşlar,

Çeşitli gözlemler, araştırmalar ülkemizdeki psikiyatri uzmanlık eğitimindeki en önemli eksikliğin kuramsal ama daha çok uygulamalı psikoterapi eğitimi alanında olduğunu göstermektedir. Temel neden uzmanlık eğitimi veren kurumlardaki eğitici eksikliğidir. Sonuçta uzmanlık öğrencileri kısıtlı gelirlerinin önemli bir bölümünü 'özel' psikoterapi eğitimleri almaya ayırmak ya da psikoterapi eğitimlerini gelirlerinin arttığı uzmanlık sonrasına ertelemek zorunda kalmaktadır. Asli görevi olmasa da, TPD, eğitim kurumlarındaki eğitici açığını kapamaya yardımcı olma çabalarını sürdürmektedir.

Psikoterapi eğitiminin bir diğer sorunu da eğitim programlarının standardizasyonunun olmamasıdır. TPD'nin 2009 yılında yayınladığı "Psikiyatride Uzmanlık Eğitimi, Yeterlik ve Eğitimin Akredistasyonu" isimli kitapta psikoterapiler için bilgi, beceri ve tutum hedefleri tanımlanmıştır. Fakat psikoterapi eğitimi kapsamının genişliği ve öğrenme hedeflerin yeterince ayrıntılandırılmamış olmasının, uygulamada güçlükler yaratacağı öngörülebilir. Amerikan Psikiyatri Yayınları tarafından çıkarılan psikoterapi eğitiminde çekirdek beceriler serisi tam da bu açığı kapatacak niteliktedir.

Kitaplar konu edindiği psikoterapi türünün uygulanmasını gözden geçirdikten sonra, her biri için bilgi, beceri, tutum hedeflerini sıralamakta ve bu hedeflerin elde edilmesi için yapılacakları vurgulamaktadır. İçeriklerinden ötürü bu kitaplar eğitilenlere neleri öğrenmeleri gerektiğini, nerelerde eksikleri olduğunu ve eğiticilerden neleri talep edecekleri konusunda yol gösterici olacaktır. Eğiticiler için kurumlarında yapılan psikoterapi eğitimini gözden geçirme, açıkları giderme açısından kılavuzluk yapacaktır. Psikiyatri uzmanları ve psikoterapistler için bilgilerini anımsama, pekiştirme ve güncelleme fırsatı sunacaktır.

Bu seri, TPD'nin çeviri kitaplarının ilk adımı olma özelliğini de taşımaktadır. Çevirmenlik yaparak yayınlara katkıda bulunanlara TPD-MYK adına teşekkürü bir borç biliriz

Doç. Dr. Doğan Yeşilbursa
TPD Genel Başkanı

Prof. Dr. Tunç Alkın
TPD İkinci Başkanı

Önsöz

Ruhsal bozukluklarda farmakoterapi ile psikoterapinin birleştirilmesi uygulaması bu rahatsızlıkların tedavisinde en sık kullanılan yaklaşım haline gelmiştir. Çoğu klinisyen, geniş bir yelpazedeki rahatsızlıklar için bu iki modalitenin kombinasyonunun her bir modalitenin tek başına uygulanmasından çok daha etkin ve yararlı olduğu üzerinde hemfikirdirler.

Farmakoterapi ile psikoterapinin birleştirilmesi basit bir iş gibi görünebilir. Ne var ki içerisinde birçok varyasyon ve değişim bulunması nedeniyle hayli karmaşık bir süreçtir. Farmakoterapi, kısa psikoterapi, bilişsel-davranışçı tedavi, psikodinamik psikoterapi, destekleyici tedavi, kişilerarası tedavi ve daha birçoğu ile birleştirilebilir. Farmakoterapi ve psikoterapinin kombinasyonu bir kişi tarafından (birleşik tedavi) ve iki ya da daha fazla kişi (işbirliği veya ayrışık tedavi) tarafından yapılabilir. Bu iki modalitenin kombinasyonuna istendiğinde farmakoterapi istendiğinde psikoterapi ile başlanabilir, ikinci modalite daha sonra başlatılır. Farmakoterapi ile psikoterapinin birleştirilmesi düşünüldüğünde bütün bu hususların göz önünde bulundurulması gereklidir. Buna uygun olarak Psikiyatri Asistanları Değerlendirme Komitesi psikiyatri asistanlarının psikoterapi ile farmakoterapiyi birleştirmede yetkinliklerini gösterebilmelerinin şart olduğuna karar vermiştir.

Bu kitap asistanlar ve eğiticiler için farmakoterapi ile psikoterapinin birleştirilmesindeki yetkinliklere değinen temel bir metin olması amacını

Linda Gacioch'a bu kitabın hazırlanmasında paha biçilmez yardımı için teşekkür ederiz.

taşımadır. Basit, kolay anlaşılır, kliniğe yönelik ve kolay okunur olması amaçlanmıştır. Klinikte sık uygulanmaları nedeniyle, her psikiyatri asistanının psikoterapi ile farmakoterapiyi birleştirmedeki önde gelen yaklaşımların her ikisinde de (birleşik ve ayrışık tedavi) yetkinlik kazanmaları ve ustalaşmaları gerektiği düşünceindedir. Bu nedenle kitap iki ana bölüme ayrılmıştır; ilk bölümde birleşik tedavi ele alınmıştır ve ikinci bölüm ise ayrışık tedaviye odaklanmıştır. Bu iki bölümdeki metinlerin bazı yerleri aslında aynı olmasa da birbirlerine benzer olabilir çünkü benzer sorunlar ele alınmaktadır. Ancak asistanların her iki özel tedavi modalitesine (ör: birleşik ve ayrışık tedavi) aşına olmaları ve kendilerini eğitmeleri amacıyla kitabın her iki bölümünü de ayrı okumaları gereklidir. Her bölüm kendi başına ayrı birer birimdir, o nedenle bu şekilde okunmalıdır.

Biz bu kitabın tüm psikiyatri asistanlarına farmakoterapi ile psikoterapiyi birleştirmede ustalaşmaları ve yetkinlik kazanmaları için yardımcı olmasını umuyoruz. Daha önemlisi, onların bu hayati önem taşıyan terapötik alandaki ustalıkları ve yetkinlikleri hastalarının hayatlarını iyileştirmeye yarayacaktır.

Richard Balon, M.D.

Michelle B. Riba, M.D., M.S.

Psikoterapi Serilerinde Ana Yetkinliklere Giriş

Sinirbilim ve psikofarmakoloji alanlarında son yıllarda yaşanan olağanüstü gelişmeyle birlikte bazı psikiyatri eğitim programları psikoterapi eğitiminin ağırlığını biraz azalttılar. Birçok asistan ve eğitimci, akıl sağlığını kaybetmenin şifresini ruh hastalığının biyolojik temeline daha fazla önem atfederek çözdüler ve psikiyatri alanında merkezi tedavi edici strateji olarak somatik tedavilere doğru yöneldiler. Önem dengesindeki bu değişim “ayrışık tedavi”nin bakım yönetimimizde yaygın uygulanması ile iyice arttı; bu da genellikle psikiyatristlerin, hastalarını kısa süren bir ilaçla idare seansı şeklinde görmeleri, psikoterapinin de başka bir disiplinden gelen bir ruh sağlığı profesyoneli tarafından yürütülmesi anlamı taşımaktaydı. Bu değişiklik psikiyatri eğitimini verenler ve psikiyatri eğitimini alanlar (asistanlar) arasında kayda değer bir endişe yarattı.

Psikiyatristlerin eğitiminde psikoterapinin önemi yakın zamanlarda bütün tıbbî uzmanlık dallarındaki temel yetkinliklerin tespit edilmesine yönelik geniş çapta kabul gören hareket ile birlikte yeniden teyit edildi. Accreditation Council for Graduate Medical Education – Mezuniyet Öncesi Tıp Eğitimi Akreditasyon Konseyi (ACGME) ile birlikte American Board of Medical Specialties – Amerikan Tıp İhtisasları Kurulu (ABMS) 1999 yılında tıp eğitiminde yetkinliği ölçmek için bir dizi düzenleyici

prensiplerin gerekli olduğunu kabul etmişlerdi. Bu altı temel ilke -hasta bakımı, tıbbî bilgi, kişilerarası ve iletişim becerileri, uygulama temelli öğrenim ve iyileştirme, profesyonellik ve sistemler temelli uygulama- şimdilerde tıp eğitiminde topluca *temel yetkinlikler* olarak anılmaktadır.

Tıp eğitimindeki bu değişiklik ABD Eğitim Bakanlığı tarafından yaklaşık 20 yıl kadar önce başlatılan daha geniş bir değişikliğin doğrudan sonucuydu. Akreditasyon gerektirenler de dâhil olmak üzere tüm eğitim projelerinin sonlanım ölçütlerini geliştirmeleri gerekiyordu. Doktorların eğitiminden sorumlu olanlar da bunun dışında kalmadılar.

Tıptaki bütün uzmanlık dalları gibi, psikiyatri de temel yetkinlikler kavramını anlamlı psikiyatrik terimlere tercüme etme girişiminde bulundu. “Yetkinlik” gibi içerisinde doğası gereği muğlaklık bulunan bir terim psikiyatri eğitimi verenler arasında birçok tartışmaya neden oldu. Bu tanım, doktorun, ailemizden bir kişiyi hiç kuşku duymaksızın tedavi olması için ona götürebileceğimiz kadar yeterli beceriye sahip olması anlamına mı geliyor? Yoksa bu tanım makul bir güvenilirlik seviyesi sağlayan temel bilgi ve beceriyi mi ifade ediyor? Bu sorular hâlâ tamamen çözümlenebilmiş değildirler. Temel yetkinliklerden ne kastedildiğine dair anlayışımız önümüzdeki birkaç yılda tıp dünyası ve psikiyatri çevreleri içerisindeki farklı gruplar eğitimcilerle yönelik makul standartlar geliştirmek için gayret gösterdikçe evrimleşecektir.

Temmuz 2002 itibariyle Psychiatry Residency Review Committee (RRC) -Psikiyatri Asistanlığı Denetleme Komitesi- bütün psikiyatri asistanları için altı temel yetkinliğin klinik ve didaktik eğitim müfredatına yerleştirilmeye başlanmasını zorunlu kılmıştır. Bunu gerçekleştirmeyi başaramayan eğitim programlarına akreditasyon incelemeleri sırasında yerine getiremediklerine dair uyarıda bulunulabilir. Bu zorunluluk ayrıca eğitim direktörlerinin, programlarına dâhil olan asistanların ilerleme ve öğrenmelerini daha mükemmel yöntemlerle ölçme yollarını geliştirmelerini gerektirmektedir. Temel yetkinliğin psikiyatri alanına adapte edilmesi sürecinin bir parçası olarak RRC tüm psikiyatri asistanları için iyi bir psikiyatri eğitiminin sonucunun psikoterapinin beş değişik alanında (uzun süreli psikodinamik psikoterapi, destekleyici psikoterapi, bilişsel davranışçı psikoterapi, kısa psikoterapi ve psikofarmakoloji ile birleştirilmiş psikoterapi) makul düzeyde yetkinlik kazanılması olacağını düşündü. Birçok eğitim programı bu öğrenim sürecine yardımcı olabilmek için, bu modaliteler üzerinde iyi eğitilmiş öğretim üyeleri ve gerekli eğitim malzemelerini bulabilmek için bir hayli uğraştılar. Amerikan Psikiyatri Yayınları zorunlu kılınan bu beş alanın her biri üzerinde temel metinler yayınlamanın eğitim müfredatına çok büyük değer kazandıracağını düşündü. Böylelikle 2002 yılında Amerikan Psikiyatri Yayınları'nın genel yayın yönetmeni Dr. Robert Hales beni beş yeni kitaplık serinin editörü olarak görevlendirdi. Bu serinin başlığı Psikoterapide Temel Yetkinliklerdir ve

psikoterapilerin her biri üzerinde önde gelen uzmanların yazdıkları beş kısa metin sunulacaktır. Her kitap tedavi uygulamalarındaki kilit prensipleri içerir ve ayrıca hekimlerin bu tedavilerin her biri için yetkinlik seviyesinde eğitilip eğitilmemiş olduklarını değerlendirmenin yollarını önerir. (Bu serideki kitaplar hakkında daha fazla bilgi ve elde edilebilirlikleri için lütfen www.appi.org sitesini ziyaret ediniz.)

Psikoterapide gerçek bir uzmanlık için uzun yılların tecrübesi ile birlikte usta işi bir denetim (süpervizyon) ve konsültasyon gerekir. Ne var ki, temel araçlar uzmanlık eğitimi sırasında da öğrenilebilir ve böylece yeni mezun psikiyatristler de karşılaştıkları farklı birçok hastaya ihtiyaçları olan tedavileri uygulamaya hazır olurlar.

Bu kitaplar klasik psikoterapi eğitim yöntemlerine (denetim, sınıf öğrenimi ve farklı hastalarla klinik deneyim) değerli birer tamamlayıcı teşkil olacaklardır. Bu beş kitaplık seride yer alan malzemedeki uzmanlık bilgilerinin psikoterapi alanında yetkinlik kazanma yönünde ve en önemlisi de bizlere yardım için gelen hastalara şefkatle bakılmasında büyük bir adım teşkil edeceğine eminiz.

Dr. Glen O. Gabbard Seri Editörü

Brown Vakfı Psikanaliz Başkanı

Psikiyatri Profesörü

Psikiyatri ve Davranış Bilimleri Bölümü

Baylor Psikiyatri Kliniği Direktörü

Baylor Tıp Fakültesi

Houston Texas

Birleşik ve Ayrışik Tedaviye Giriş

Birleşik Devletler’de ruhsal bozukluklara yönelik psikiyatri uygulamalarının önemli bir bölümü geçtiğimiz 10 sene içerisinde gittikçe artan bir şekilde psikofarmakolojik tedavi ile yapılmıştır (Olfson et al. 1999, 2002; West et al. 2003). Birleşik Devletler’deki çoğu psikiyatriste göre psikoterapi sağlanıyor olması kârlı olmasa da, kanıt-temelli uygulama kılavuzları (Lohr 1990) şizofreni, bipolar bozukluk ve majör depresyon gibi psikiyatristler tarafından tedavi edilen birçok majör ruh hastalığı hastası için psikoterapinin de sağlanmasını tavsiye etmektedirler (Amerikan Psikiyatri Derneği 1994, 1997, 2000). Ayrıca, kanıtların gösterdiğine göre, majör depresyon (Keller et al. 2000), distimi (Dunner et al. 1996), anksiyete (Barlow et al. 2000; Mavissakalian 1993), bipolar bozukluk (Clarkin et al. 1998) ve nikotin bağımlılığı (U.S. Department of Health and Human Services 2000) için hem psikofarmakolojik tedavi hem de psikoterapi alan hastalarda sadece psikofarmakolojik tedavi alan hastalara göre (West et al. 2003) daha iyi tedavi sonuçları elde edilebilmektedir.

Kanıt-temelli psikososyal tedavilerin (psikoterapi ve farmakoterapi) mevcut olduğu majör ruhsal bozukluklar için psikiyatri asistanlarının doğru tanı koymayla birlikte hastaya uygun tedavi türünü (veya tedavi kombinasyonlarını) sağlayabilmesi önemlidir. Dahası (Epstein ve Hundert 2002), psikiyatri uzmanlığı eğitim programlarının, asistanların yetkinliklerini özellikle psikoterapi ve psikofarmakoloji becerilerinin ustalıklarını tedavileri ya kendilerinin yapmaları veya diğer ruh sağlığı

"Klinik olarak etkili psikiyatristler ilaç tedavisi ve psikoterapiyi kullandıklarında hem zihin hem de beyin üzerinde birlikte çalışırlar. Riba ve Balon zihin-beyin dualizmi içinde ilerlerken klinik yetkinlik için vazgeçilmez prensipleri ustalıklı açıklığa kavuşturmuşlar... psikiyatri asistanlarının aldıkları sonuçlar bu kitaptaki mükemmel dersleri özümsemelerinin ardından büyük ölçüde iyileşecektir."

Bernard D. Beitman, M.D., Profesör ve Missouri Üniversitesi Tıp Fakültesi Psikiyatri Bölümü Başkanı

"Farmakoterapi ile psikoterapinin birlikte kullanımı gittikçe artan bir şekilde ayaktan psikiyatri tedavisinde kullanılan başlıca teknik haline gelmektedir. İki de son derece tecrübeli psikiyatri eğitmenleri ve klinisyen doktorlar olan Riba ve Balon, hem birleşik tedaviyi tek başlarına sağlayan hem de ayrışık ya da yardımlaşmacı tedavileri uygulayan klinisyenlerin karşılaştıkları ana sorunları yetkinlikle tartışıyorlar... bu son derece yerinde, bilgilendirici ve heyecan verici kitabın geniş bir okur kitlesinin ilgisini çekmesi gerekir."

Joel Yager, M.D., Profesör ve New Mexico Üniversitesi Tıp Fakültesi, Eğitim ve Akademik İşler Başkan Yardımcısı

"Bu kitabın tüm asistanlar ve öğretmenleri tarafından okunması gerekir. Pratik ve birleşik ile ayrışık tedavilerin her safhasında belirli klinik yetkinlikler temelindeki prensipleri adım adım ve içerikli bir şekilde ortaya koyuyor."

Jerald Kay M.D., Profesör ve Psikiyatri Bölümü Başkanı, Wright Eyalet Üniversitesi Tıp Fakültesi, Dayton Ohio

"Bu kitap farmakoterapi ve psikoterapinin birleştirilmesinin öğretilmesi konusunda yenilikçi bir yaklaşım sunuyor... tüm asistanlar için okunması zorunlu bir kitap..."

Lisa Mellman M.D., Amerikan Psikiyatri Asistanları Eğitim Direktörleri Derneği Seçilmiş Başkanı; New York Columbia Üniversitesi Asistan Eğitimi Eş Direktörü ve Klinik Psikiyatri Doçenti.

Corecompetencies

Glen O. Gabbard'ın yayıma hazırladığı Psikoterapide Temel Yetkinlikler (Core Competencies in Psychotherapy) Dizisi, psikoterapi alanında önde giden uzmanların beş temel metnini sunmaktadır. Bu psikoterapilerde (uzun süreli psikodinamik psikoterapi, destekleyici psikoterapi, bilişsel-davranışçı psikoterapi, kısa süreli psikoterapi ve psikofarmakolojiyle birleştirilmiş psikoterapi) yeterlilik, Lisansüstü Tıp Eğitimi Denklik (Accreditation) Konseyi (Accreditation Council for Graduate Medical Education: ACGME) Psikiyatri Asistanlığı Denetim Komitesi tarafından bütün psikiyatri eğitim programlarına zorunlu kılınmıştır.

Bu temel dizi, tüm psikoterapi biçimlerinin temellerine inmeyi sağlamakta, ACGME ve Amerikan Tıp Uzmanlıkları Kurulu tarafından özetlendiği şekliyle tıp uygulamalarında ihtiyaç duyulan altı temel yeterlilik alanını (hasta bakımı, tıbbî bilgiler, kişilerarası ve iletişim becerileri, uygulamaya dayalı öğrenme ve geliştirme, profesyonellik ve sistemlere dayalı uygulama) açık bir şekilde ele almaktadır. Dizinin her bir kitabı uygulamanın önemli ilkelerini ayrıntılarıyla sunmakta ve yeterliliğin kazanılıp kazanılmadığını değerlendirmek için yöntemler önermektedir. Bu beş kitaptaki malzemeye hakim olmak, psikoterapide yetkinlik kazanmanın da önemli bir adımı olacaktır.

American
Psychiatric
Publishing, Inc.

www.appi.org

Kapak Tasarım: Anna Christian
Kapak Türkçe Uyarlama: Turgay Arık